

Zālaugu maisījumi un kukurūza skābbarības ieguvei

Dr.agr. Iveta Gūtmane

Interreg Co-funded by
the European Union

Central Baltic Programme

Sustainable Silage

Maisījumu sastādīšana

Pēc zelmeņa izmantošanas ilguma

Zālāja izmantošanas ilgums	Tauriņzieži %	Stiebrzāles %
Īslaicīgi (līdz 3 - 4 gadiem)	65 – 75	25 - 35
Daudzgadīgi (virs 4 gadiem)	25 – 30	70 - 75

Pēc zelmeņa izmantošanas veida

Zālāja izmantošanas veids	Virszāles %	Apakšzāles %
Pļaušanai	90 - 100	0 - 10
Kombinētai izmantošanai	70 - 90	10 - 30
Ganīšanai	50 - 80	20 - 50

A.Adamovičs, Dz.Kreišmane, M.Narvils, 1998. Zālāju ierīkošana un izmantošana zemnieku saimniecībās

Atkarībā no lapu izvietojuma un stiebru garuma zālaugi iedalās:

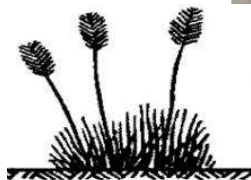
Apakšzāles : Virszāles

Īsi stieбри, un lapas izvietotas galvenokārt stiebra apakšējā daļā

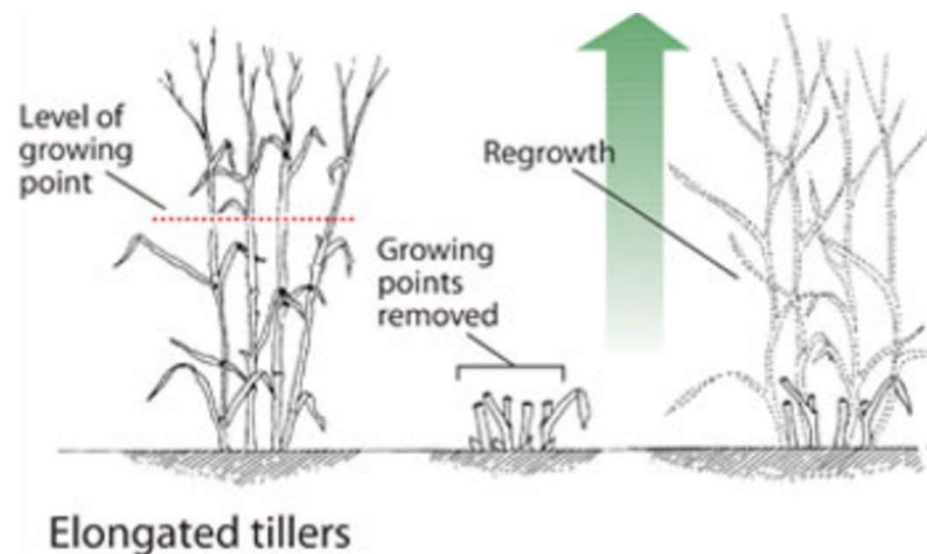
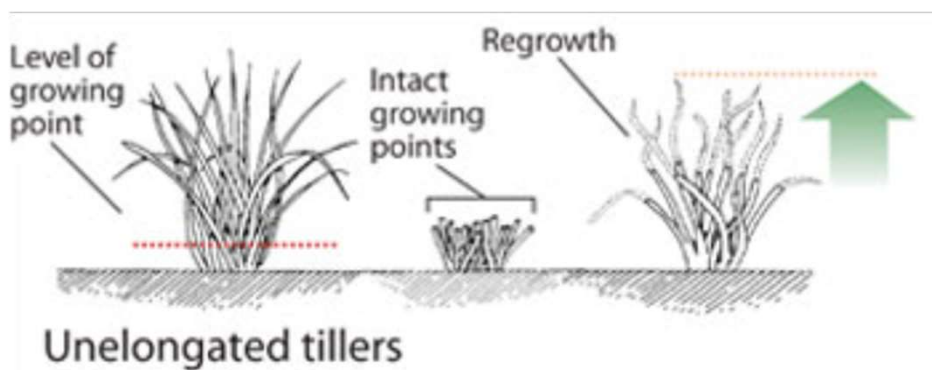

Gari stieбри, lapas izvietotas visa stiebra garumā

Apakšzāles un Virszāles

Virszāļu un apakšzāļu pļaušanas/ noganīšanas augstums, kā arī ataugšanas intensitāte ir atšķirīga

Maisījums pļaušanai

Skābbarības gatavošanai Zaļai zemei P/1

- ❖ piemērots dažāda tipa augsnēm
  - ✓ vēlīnai izmantošanai
  - ✓ var audzēt platībās, kuras, dažādu iemeslu dēļ, paredzēts pļaut vēlāk
  - ✓ dod olbaltumvielām bagātu lopbarību
  - ✓ augstražīgs
  - ✓ lielisks priekšaugš

Sastāvs:

- Sarkanais āboliņš 53%
- Timotiņš 47%

Izsējas norma: 25 – 30 kg/ha

Maisījums pļaušanai ar virsaugu

Skābbarības un siena ieguvei sējas gadā P/2 A

❖ izmantojams vidēji smagās minerālaugsnēs

- ✓ augsta raža jau sējas gadā
- ✓ var iegūt 3 - 4 pļāvumus gadā
- ✓ nodrošina kvalitatīvu lopbarību
- ✓ produktīvā ilggadība 3 - 4 gadi

**! Jāsēj bez virsauga,
jo viengadīgā airene IR VIRSAUGS**

Sastāvs:

- Sarkanais āboliņš 14%
- Hibrīdā airene 43%
- Auzeņairene 9%
- **Viengadīgā airene 34%**

Izsējas norma: 35 – 40 kg/ha

Maisījums kombinētai izmantošanai

Skābbarības, siena gatavošanai un ganīšanai Lauks 1

- ❖ piemērots dažāda tipa augsnēm
  - ✓ daudzgadīgs – vairāk kā 5 gadus
  - ✓ augstražīgs
  - ✓ teicama lopbarības kvalitāte
  - ✓ piemērots skābbarības un siena gatavošanai

Sastāvs:

• Sarkanais āboliņš	10 %
• Baltais āboliņš	10 %
• Pļavas auzene	13 %
• Timotiņš	23 %
• Ganību airene	23 %
• Sarkanā auzene	13 %
• Pļavas skarene	8 %

Izsējas norma: 30 – 35 kg/ha

Kukurūza skābbarības ieguvei

Grauda tips

- **KRAMVEIDA graudu tips**

- Gluds grauds, spīdīgs, ieapaļas formas
- Endosperma **vairāk ar stiklaino struktūru** - blīvāka ar lieliem cietes graudiem
- Ciete 65 - 68%; olbaltumvielas 7 - 14%

- **ZOBVEIDA graudu tips**

- Grauds iegarens un plakans ar iedobi grauda virspusē
- Endosperma **vairāk ar miltaino struktūru** – irdena ar sīkiem cietes graudiem
- Ciete 68 - 76%; olbaltumvielas 8 - 13%

- **KRAMVEIDA-ZOBVEIDA**

- Vidējais starp abiem graudu tipiem
- Plašs grauda īpašību spektrs

Grauda tips

• **KRAMVEIDA graudu tips**

- Kukurūza piemērota audzēšanai nelabvēlīgākos reģionos un apstākļos
- Labāka izturība pret zemām temperatūrām, un slimībām
- Vālītes ātri nobriest (sasniedz optimālo sausnas saturu) siltā gadā, bet lēni aukstā gadā
- Kopumā **agrīnās šķirnes** – mazāks augums un vālītes

• **ZOBVEIDA graudu tips**

- **Vēlinākas** (> FAO 260) – vēlāk un ilgāk zied
- Augstražīgākas
- Vālītes nobriest vienmērīgi gan siltos, gan aukstos gados
- Ja vālītes nogatavošanās laikā ir mitrs – graudi ātri sāk pelēt, bojājot ražu jau pirms ieguves

Kukurūzas izmantošanas veids

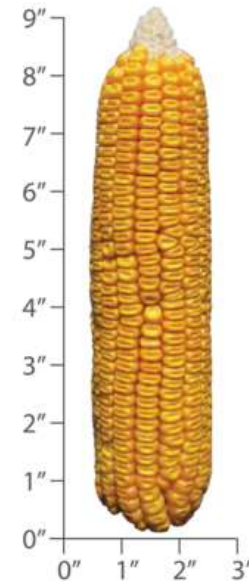
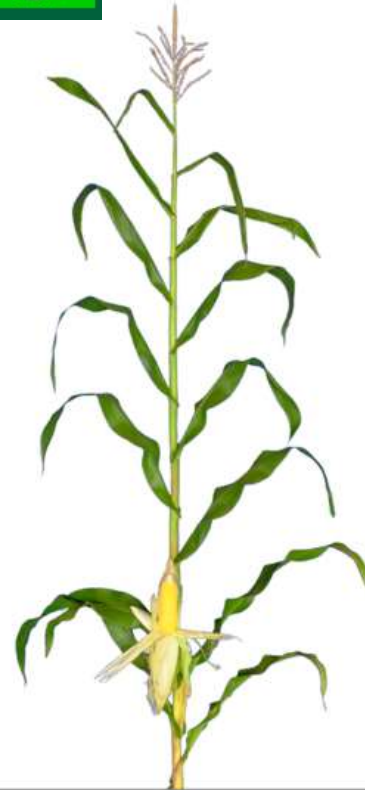
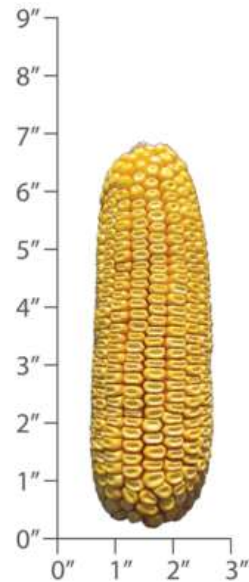
- **Graudiem**

Grain

Leafy

- **Skābbarībai**

CEDRAK

FAO 160-170

Piemērota skābbarības un vālišu skābbarības ieguvei!

- Ātraudzīga, raksturīga strauja attīstība
- Piemērota agrīnās skābbarības ieguvei
- Augsts vālišu sausnas īpatsvars ražā
- Laba sagremojamība
- Augsts cietes saturs sausnā

Vieglas un vidēji smagas smilšmāla un mālsmilts augsnes

Trīskāršais hibrīds

Zobveida - kramveida - graudu tips

90 000 sēklas maisā
Selekcionēts Čehijā

Dr.agr. Iveta Gūtmane

CEWEL

FAO 180

Piemērota skābbarības un vāļišu
skābbarības ieguvei!

- Ātraudzīga, raksturīga strauja attīstība
- Piemērota audzēšanai nelabvēlīgos reģionos
- Labs augums un aplapojums priekš agrīno kukurūzu grupas

 Vieglas un vidēji smagas smilšmāla un mālsmilts augsnes

 Trīskāršais hibrīds

 Kramveida - zobveida graudu tips

90 000 sēklas maisā
Selekcionēts Čehijā

Dr.agr. Iveta Gūtmane

SY SILVERBULL

FAO 180

SY Silverbul

Īpaši piemērota agrīnās skābbarības ieguvei!

- Izcils augums priekš agrīno kukurūzu grupas
- Veido ļoti lielas vālītes priekš agrīno kukurūzu grupas
- Ļoti laba kvalitāte skābbarībai, augsts cietes saturs sausnā

Vieglas un vidēji smagas smilšmāla un mālsmilts augsnes

Vienkāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

50 000 sēklas maisā
Selekcionēts Francijā

SY SILVERBULL

Hibrīds	Auga garums, m	Zaļās masas raža, t ha ⁻¹	Sausnas saturs, %	Ciete sausnā, %	Sagremo- jamība, %
SY Silverbull	2.07	47.2	25.8	23	72
Izmēģinājumu dati Igaunijā 2021.g.					

Hibrīds	Auga garums, m	Ciete sausnā, %	NDF Sagremo- jamība, %
SY Silverbull	2.32	38	57
Selekcionāra izmēģinājumu dati (vidēji 2019-2020.g.)			

SY CALO

FAO 190

Piemērota skābbarības un graudu ieguvei!

- Veido ļoti lielas vāļītes priekš agrīno kukurūzu grupas
- Augsts vāļīšu īpatsvars ražā
- Dod ļoti labs ražas arī sausās vasarās
- Piemērota audzēšanai arī smagākās, mālainās augsnēs

Piemērots audzēšanai dažādās augsnēs

Vienkāršais hibrīds

Zobveida - kramveida graudu tips

50 000 sēklas maisā
Selekcionēts Francijā

AMBER

FAO 200

Piemērota audzēšanai nabadzīgās augsnēs!

- Ļoti labs augums un aplapojums priekš agrīno kukurūzu grupas
- Ātraudzīga, piemērota vēlai sējai
- Augsts sausnas saturs novākšanas laikā
- Stiprs stumbrs, izturīgs pret lūšanu un veldri

Piemērota vieglām, smilšainām augsnēm

Trīskāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

AGAPIA

FAO 200-210

Temp. Sum.
Skābbarībai
1440

Īpaši piemērota skābbarības ieguvei!

- Ļoti labs augums un aplapojums priekš agrīno kukurūzu grupas
- Augsts sausnas saturs novākšanas laikā
- Ļoti laba kvalitāte skābbarībai, augsts cietes saturs sausnā
- Laba izturība pret slimībām un stresa faktoriem

Vieglas un vidēji smagas smilšmāla un mālsmilts augsnes

Vienkāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

CEKOB

FAO 210

Latvijā no
2012.g.

Dod stabilu ražu labvēlīgos, kā arī nelabvēlīgos gados visos reģionos!

- Piemērota skābbarības un biogāzes ieguvei
- Ātraudzīga, strauja attīstība pavasarī
- Augsta zaļās masas un sausnas raža
- Laba sagremojamība un enerģētiskā vērtība
- Laba izturība pret dažādiem stresa faktoriem

Piemērota audzēšanai smagākās, mālainās augsnēs

Vienkāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

CEKOB

Hibrīdi	Ziedēšanas iestāšanās datums	Auga garums, m	Zaļās masas raža, t ha ⁻¹	Sausnas saturs, %	Sausnas raža, t ha ⁻¹
Cekob	8.08	2.27	62.7	23	14.5
Vidēji izm. 2012		2.36	58.2	25	14.3
Cekob	24.07.	2.80	69.8	30	21.2
Vidēji izm. 2013		2.82	65.1	33	21.2
Cekob	13.08.	2.61	51.3	31	15.7
Vidēji izm. 2015		2.56	45.2	32	14.6

Hibrīdi	Kvalitatīvie rādītāji sausnā, %			Sagremojamība, %	NEL, MJ kg ⁻¹ sausnas
	NDF	ADF	Ciete		
Cekob	49	24	24	70	6.67
Vidēji izm. 2012	48	24	22	70	6.66
Cekob	57	25	35	69	6.62
Vidēji izm. 2013	50	24	31	70	6.66
Cekob	42	21	22	83	8.06
Vidēji izm. 2015	44	22	23	84	8.06

2012. Viens no vissliktākajiem gadiem - auksts (jūlijā kukurūza knapi līdz ceļiem)

2013. Labs kukurūzai gads - silts, mitrs, vēls rudens

2015. Ļoti slikts gads kukurūzai - auksts pavasaris un vasaras sākums

CEFOX

FAO 220

Piemērota skābbarības un biogāzes ieguvei!

- Ļoti labs augums un aplapojums
- Veido lielas vāļītes un dod augstu vāļīšu īpatsvaru ražā
- Augsts cietes saturs sausnas ražā
- Ļoti laba izturība pret slimībām un stresa faktoriem

Piemērota audzēšanai smagākās, mālainās augsnēs

Trīskāršais hibrīds

Zobveida – kramveida graudu tips

CELUKA

FAO 220

Piemērota skābbarības un biogāzes ieguvei!

- Ātraudzīga, raksturīga strauja attīstība pavasarī
- Izcils augums un aplapojums
- Veido lielas vāļītes un dod augstu vāļīšu īpatsvaru ražā
- Ļoti laba izturība pret slimībām un stresa faktoriem

No vieglām minerālaugsnēm, līdz smagākām, mālainām augsnēm

Trīskāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

CESTER

FAO 220-230

Latvijā no
2005.g.

Dod stabilu ražu labvēlīgos, kā arī nelabvēlīgos gados visos reģionos!

- Piemērota skābbarības un arī biogāzes ieguvei
- Ātraudzīga, raksturīga strauja attīstība
- Laba kvalitāte skābbarībai, augsta enerģētiskā vērtība
- Ļoti laba izturība pret slimībām

Ļoti labi aug arī vieglās, smilšainās augsnēs

Trīskāršais hibrīds

Kramveida - zobveida graudu tips

CEGOJA

FAO 240

Piemērota skābbarības un biogāzes ieguvei!

- Veido ļoti lielas vālītes (~400 g) ar graudiem līdz galotnei
- Dod ļoti augstu zaļās masas un sausnas ražu
- Augsts vālīšu īpatsvars ražā

Viegla un vidēji smaga smilšmāla un mālsmilts augsnes

Vienkāršais hibrīds

Zobveida - kramveida graudu tips

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

Ja sēja ir veikta kvalitatīvi:

Visi augi sadīgst ± vienā dienā

Visi dīgsti ir vienāda garuma

Vienmērīga dīģšana

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

Izsējas norma

Vidēji pieņemts 80-100 000 dīgstoši graudi/ha

FAO	Izsējas norma - graudi/ha
FAO 130 - 170	100 000 - 120 000
FAO 180 - 200	90 000 – 100 000
FAO 210 - 240	80 000 – 90 000

Sējas laiks

Kad augšnes temperatūra vismaz 8 – 10 °C

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

Augsne

Org. Vielām bagāta, smilšmāla vai mālsmilts, pH 5.5 – 7.0

Kukurūzai ir ļoti svarīgi, lai augsne būtu labi iekultivēta!!!

23/07/2018
Vienas partijas sēklas, sētas
ar dažu dienu intervālu
vienā saimniecībā

Jauniegūts lauks, kur augsne nebija iekopta

Lauks, kur augsne iekopta atbilstoši

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

Sējas dziļums

Sējas dziļums

vidēji smagas augsnēs 3 - 4 cm;
vieglās augsnēs 3 - 5 cm

Auga garums atkarībā
no sējas dziļuma

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

Sējas dziļums

6-8 mm sēklām
sēja 5 cm
Ir par Dziļu!!!

← Sēklu kalibrācija: 6 – 8 mm

← Sēklu kalibrācija: 8 – 10 mm

Sēklu kalibrācija

TSM un kalibrācija

Kalibrācija

- 6 – 8 mm
- 8 – 10 mm
- 8,5 – 10,5 mm

TSM

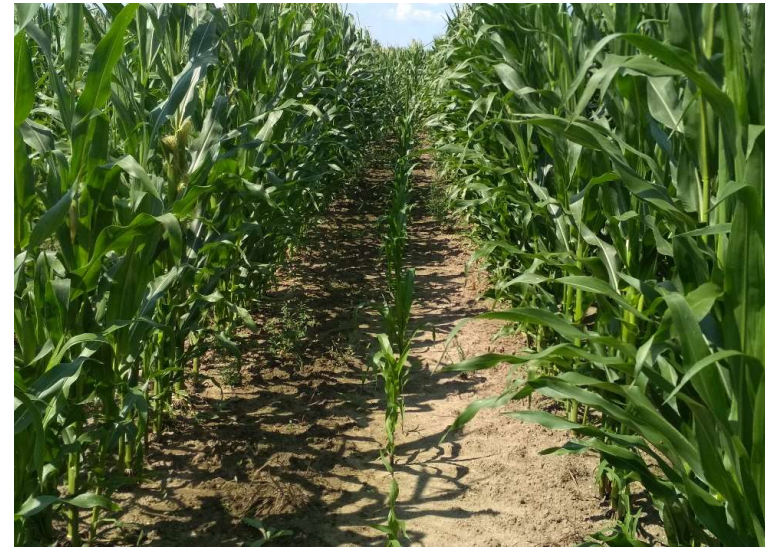
- ~ 200 - ~ 230 g
- ~ 280 - ~ 300 g
- ~ 300 - ~ 400 g

Zeme výroby / Country of production	Slovensko (Slovakia)
Číslo návěsky / Label number	200068049736
Neúřední část / Non-official space	
Dodavatel / Supplier	
OSEVA, a.s. Potoční 1436, 69681 Bzenec, CZ	
Další údaje / Other information	
Kalibrace (Calibration): 6 - 8 mm, HTS (TSW): 202,23 g	
Mořeno (Treated): Redigo M, Peridiam, Zinkosol, Albit	
Aktivní látky (Active substances): prothioconazol, metalaxyl	
Obal je nebezpečný odpad (Used bag is hazardous waste).	

Kvalitatīva SĒJA: panākumu atslēga

**Viens no galvenajiem sāncenšiem kukurūzas augam,
ir blakus augs, kam ir vairāk lapu!!!**

Slikta sējas kvalitāte

ražas zaudējums

Paldies par uzmanību!

